

LATVIJAS REPUBLIKA
SALAS NOVADA BĀRIŅTIESA

Susējas iela 9, Sala, Salas pagasts, Salas novads, LV- 5230
tālrunis 652 37704, tālr./ fakss 652 31660, e-pasts: salap@inbox.lv; barintiesa@salas.lv

Salas novada Salas pagastā

17.04.2019. Nr. 1-14/19/163-N

Salas novada domei
Susējas iela 9, Sala, Salas pagasts,
Salas novads, LV – 5230

Par bāriņtiesas darbību 2018. gadā

Saskaņā ar Latvijas Republikas Bāriņtiesu likuma 5.panta ceturrtās daļas prasībām, kas nosaka, ka „Bāriņtiesa ne retāk kā reizi gadā sniedz pašvaldības domei pārskata ziņojumu par savu darbību. Pārskata ziņojums ir publicējams pašvaldības mājas lapā.”

Salas novada bāriņtiesa (turpmāk tekstā – bāriņtiesa) informē, ka Bāriņtiesas pārskats par darbu 2018.gadā, kurš sagatavots saskaņā ar 20.06.2017. Ministru kabineta noteikumiem Nr. 325 “Noteikumi par oficiālās statistikas veidlapas paraugu bāriņtiesas darbības jomā un veidlapas aizpildīšanas un iesniegšanas kārtību” ir iesniegts Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcijai 2019. gada 31.janvārī ar pavadvēstuli Nr. 1-14/19/67-N “Salas novada bāriņtiesas pārskats par darbu 2018.gadā”.

Bāriņtiesa ir Salas novada pašvaldības izveidota aizbildnības un aizgādības iestāde, kura darbojas Salas novada pašvaldības administratīvajā teritorijā kopš 2009. gada 1.septembra. Tās sastāvā ir bāriņtiesas priekšsēdētāja, lietvedības sekretāre un četri bāriņtiesas locekļi, kuri piedalās bāriņtiesas sēdēs, veic ārpusģimenes aprūpē esošo bērnu dzīves apstākļu pārbaudes un mantisko un personisko tiesību ievērošanas uzraudzību un citus bāriņtiesas priekšsēdētājas rīkojumus saskaņā ar amata aprakstu un likumu prasībām.

Pārskata gadā ir notikušas izmaiņas bāriņtiesas sastāvā. 2018.gada 31.maijā Salas novada domes sēdē tika pieņemts lēmums Nr.145 “Par Salas novada bāriņtiesas priekšsēdētājas atcelšanu no amata” un lēmums Nr.146 “Par atklāta konkursa uz vakanto Salas novada bāriņtiesas priekšsēdētāja amata organizēšanu”. Līdz lēmuma pieņemšanai par bāriņtiesas priekšsēdētājas ievēlēšanu, bāriņtiesas priekšsēdētājas amata pienākumus pildīja bāriņtiesas locekle. 2018.gada 28.jūnijā Salas novada domes sēdē tika pieņemts lēmums Nr.174 “Par Salas novada bāriņtiesas priekšsēdētājas ievēlēšanu amatā”. Par Salas novada bāriņtiesas priekšsēdētāju ievēlē Jeļenu Jefimovu (saskaņā ar Bāriņtiesu likuma 9.panta pirmo daļu, bāriņtiesas priekšsēdētāju ievēlē attiecīgā pašvaldības dome uz pieciem gadiem), uz laika periodu no 2018.gada 1.augusta līdz 2023.gada 31.jūlijam. Pēc stāšanās amatā, bāriņtiesas priekšsēdētāja ir apguvusi atbilstoši Bāriņtiesu likuma 10. panta trešajā daļā “Ja persona par bāriņtiesas priekšsēdētāju, bāriņtiesas priekšsēdētāja vietnieku vai bāriņtiesas locekli tiek ievēlēta pirmo reizi, tā sešu mēnešu laikā pēc ievēlēšanas apgūst šā likuma 10.panta ceturtajā daļā minēto mācību programmu”. Visiem bāriņtiesas darbiniekiem ir pienākumu veikšanai atbilstoša izglītība, regulāri tiek celta profesionālā kvalifikācija.

Atbilstoši Bāriņtiesu likuma normām, bāriņtiesa savā darbā izmanto tai piešķirtās tiesības un veic ar likumu uzliktos pienākumus, lai vislabākajā veidā aizstāvētu bērna vai aizgādībā esošās personas personiskās un mantiskās intereses un tiesības.

Bērnu tiesību aizsardzības likuma 26.pants nosāka, ka Ģimene ir dabiska bērna attīstības un augšanas vide, un katram bērnam ir neatņemamas tiesības uzaugt ģimenē. Valsts un pašvaldības funkcija ir atbalstīt ģimenes, it īpaši daudz bērnu ģimenes, un sniegt tām palīdzību. Bāriņtiesa sniedz konsultācijas Salas novada iedzīvotājiem bāriņtiesas kompetences jautājumos.

Bāriņtiesa sadarbojas ar Salas novada sociālo dienestu, īpaši vecāku pienākumu un bērnu attīstības, drošības un aprūpes nodrošināšanā. Pamatojoties uz normatīvajos aktos noteikto tiesisko

regulējumu, bāriņtiesa turpina sadarboties arī ar citām institūcijām, to skaitā pašvaldību sociālajiem dienestiem, īpaši ar sociālo darbinieku darbam ar ģimenēm ar bērniem, citiem speciālistiem, policiju un probācijas dienestu, izglītības un rehabilitācijas iestādēm, lai risinātu ar bērnu tiesību aizsardzību saistītus jautājumus. Nepieciešamības gadījumā tika nodrošinātas Bērnu tiesību aizsardzības sadarbības grupas sēdes, ar mērķi nodrošināt bērna vislabāko tiesību un interešu ievērošanu.

Bāriņtiesa sadarbībā ar sociālo dienestu un citām iestādēm, veic preventīvo darbu vecāku izglītošanā (*vecāku pienākumu nodrošināt bērnam drošu dzīves vidi un atbilstošu aprūpi un audzināšanu, utt.*) ar mērķi mazināt to gadījumu skaitu, kad ir nepieciešama dienestu iejaukšanās bērnu interešu aizsardzībai, bērnu izņemšanai no ģimenes vai vecākiem aizgādības tiesību pārtraukšanu.

Bāriņtiesu likuma 17.panta piektā daļa, paredz, ka bāriņtiesai ir pienākums informēt pašvaldības sociālo dienestu vai citu atbildīgo institūciju par ģimenēm, kurās netiek pietiekami nodrošināta bērna attīstība un audzināšana un kurām nepieciešama palīdzība. Pārskata gadā bāriņtiesa ir informējusi Salas novada sociālo dienestu par piecām ģimenēm (kopā 10 bērniem), kurās netiek pietiekami nodrošināta bērna attīstība un audzināšana.

2018.gadā bāriņtiesas lietvedībā reģistrētas 166 aktīvas lietas (bez arhīva lietām), t.sk. pārskata gadā ierosinātas 8 jaunas lietas.

Bāriņtiesa prioritāri nodrošina bērna vai aizgādībā esošas personas tiesību un tiesisko interešu aizsardzību. Bāriņtiesa lietas izskata bāriņtiesas sēdēs un lēmumus pieņem koleģiāli, izņemot gadījumus, kad konstatējot apdraudējumu bērnam, bērns atrodas veselībai vai dzīvībai bīstamos apstākļos, un jārīkojas nekavējoties, lai nodrošinātu bērnam drošus apstākļus. Šajos gadījumos bāriņtiesas priekšsēdētājs, vietnieks vai bāriņtiesas loceklis pieņem vienpersonisku lēmumu par bērna nošķiršanu, aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākam, aizbildņa vai audžuģimenes atstādināšanu no pienākumu pildīšanas un bērna nogādāšanu drošā vietā. Bāriņtiesa savas kompetences ietvaros 2018.gadā pieņēmusi 29 lēmumus. No tiem četri bijuši bāriņtiesas priekšsēdētājas vienpersoniski pieņemtie lēmumi par bērna aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākiem, kad nav bijis iespējams novērst dzīvības un veselības apdraudējumu bērnam paliekot ģimenē. Neviens no bāriņtiesas pieņemtajiem lēmumiem nav pārsūdzēts tiesā.

Bāriņtiesā 2018.gadā ir ierosinātas astoņas lietas par bērna aizgādības tiesību pārtraukšanu, sešu bērnu vecākiem ir pārtrauktas bērnu aizgādības tiesības.

2018.gadā trim bērniem tika izbeigta aprūpe Ģimenes atbalsta centrā "Saulstari" un četri bērni ievietoti aizbildņa ģimenē. Bāriņtiesa turpina veikt visas nepieciešamās darbības, lai nodrošinātu bērniem, kuri uzturas ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās, iespēju augt ģimeniskā vidē.

Bāriņtiesas darbs vienmēr ir bijis orientēts uz ģimeniskas vides nodrošināšanu bērniem, kā arī iespēju augt bioloģiskā ģimenē. Bāriņtiesa, saskaņā ar Bāriņtiesas likuma 22.pantu, ierosinot lietu par bērna aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākam, veic riska novērtēšanu (vecāka līdzatkarība, problēmas neatzīšana u.tml.), informē vecākus par sekām un uzdod viņam sadarbībā ar sociālo dienestu noteiktā termiņā novērst bērna attīstībai nelabvēlīgos apstākļus. Ja vecāks šajā termiņā kavējas novērst bērna attīstībai nelabvēlīgos apstākļus un bērna palikšana ģimenē var radīt draudus bērna dzīvībai un veselībai, bāriņtiesa lemj par aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākam un bērna šķiršanu no ģimenes.

2018.gadā 7 bērniem ir nodrošināta ārpusģimenes aprūpe, t.i. 7 bērniem – nodibināta aizbildnība. Par aizbildņiem ir iecelti gan bērnu radnieki, gan trešās personas. Pieprasīti un saņemti gada norēķini par bērnu personisko un mantisko tiesību pārstāvēšanu.

Kopā 2018.gada 31.decembrī ārpusģimenes aprūpē atradās 23 bērni (12 – aizbildnībā, 11 – uzturas aprūpes un rehabilitācijas institūcijās).

Bāriņtiesa piedalās tiesas procesos gan kā prasītājs, gan kā tiesas pieaicināta iestāde viedokļa un atzinuma sniegšanai. Bāriņtiesa pārstāvēta lietās par saskarsmes tiesību noteikšanu, aizgādības tiesību atņemšanu, aizgādības dibināšanu un rīcībspēju ierobežošanu pilngadīgai personai, nepilngadīgu un aizgādībā esošu personu mantas pārvaldīšanas lietās, paternitātes atzīšanas apstrīdēšanā, adopcijas lietās. Lietās par audzinoša rakstura piespiedu līdzekļu piemērošanu bērniem, kā arī lietās par medicīniska rakstura piespiedu līdzekļu noteikšanu pilngadīgām personām, kuras atrodas nepieskaitāmības stāvoklī izdarījušas noziedzīgus nodarījumus.

Nepilngadīgiem bērniem var piederēt manta, ko dāvinājuši vai atstājuši mantojumā vecāki, vecvecāki vai citi radnieki. Saskaņā ar Civillikuma normām vecāki bērnu vārdā bez bāriņtiesas atļaujas nevar mantojumu, dāvinājumu pieņemt vai atraidīt, kā arī rīkoties ar bērna mantu. Bērniem var piederēt konti bankās, nekustamie īpašumi vai vecāku atstāti mantojumi. Bāriņtiesa veic uzraudzību bērna mantisko tiesību ievērošanā, katru gadu pieprasot no bērna vecāka vai aizbildņa norēķinu par bērna mantas pārvaldību, pārbauda norēķina pareizību, veic bērnam piederošā nekustamā īpašuma apskati. 2018.gada 31.decembrī bāriņtiesas pārraudzībā ir 3 aktīvas lietas par bērna mantas pārvaldību.

Aizgādībā esošie cilvēki ir pilngadīgas personas ar ierobežotu rīcībspēju. Bāriņtiesa piedalās lietas izskatīšanā tiesā, iesniedzot pierādījumus, kuriem ir nozīme lietā par rīcībspējas ierobežošanu. Pēc sprieduma par rīcībspējas ierobežojuma noteikšanu stāšanās likumīgā spēkā, bāriņtiesa pieņem lēmumu par aizgādņa iecelšanu. 2018.gada 31.decembrī aktīvas ir piecas lietas par aizgādņa iecelšanu personai ar ierobežotu rīcībspēju. Bāriņtiesa uzrauga aizgādībā esošo tiesību un interešu ievērošanu, pieprasot no aizgādņiem norēķinus, pārbaudot tos, kā arī veicot šo personu dzīves apstākļu pārbaudes.

Bāriņtiesa pieņem lēmumus arī citos gadījumos - vecāku domstarpību izšķiršanā lietās par iedzīvotāju nodokļu atvieglojumiem par bērniem, par ģimenes valsts pabalsta izmaksu, ārpusģimenes aprūpē atrodošo bērnu viesošanās pie radniekiem, viesģimenes statusa piešķiršanu, bērna nosūtīšanu piespiedu ārstēšanai, aizgādņa iecelšanu mantojumam, saskaņā ar notāra izdoto notariālo aktu par aizgādņības nodibināšanu mantojumam, kā arī atbrīvošanu no mantojuma aizgādņa pienākumu pildīšanas.

Bāriņtiesu likums paredz sadarbību starp bāriņtiesām, līdz ar ko tiek saņemti pieprasījumi par personu viedokļu noskaidrošanu, dzīves apstākļu noskaidrošanu, par personu izvērtēšanu aizbildņa, aizgādņa pienākumu pildīšanai, personas, kura uzņemas bērna aprūpi vecāku prombūtnes laikā ārvalstīs, un lēmuma – atzinuma pieņemšanu par statusa piešķiršanu un personas spējām un īpašībām.

Pamatojoties uz Bērnu tiesību aizsardzības likuma 67.2 panta un Ministru Kabineta 2014.gada 25.marta noteikumu Nr.157 „Nepilngadīgo personu atbalsta informācijas sistēmas noteikumi” Nepilngadīgo personu atbalsta informācijas sistēmā (NPAIS) ir ievadīta informācija par pieņemtajiem lēmumiem. 2018.gada tika ievadīta informācija par 96 personām.

Darba pienākumu pildīšanai, bāriņtiesa ikdienā lieto arī ZZ Dats programmas: Dokumentu vadības sistēma LIETVARIS, Iedzīvotāju uzskaitē un dzīvesvietas reģistrācija (PERS), Sociālās sfēras procesu pārvaldības lietojumprogramma (SOPA), Valsts vienotā datorizētā zemesgrāmata (VVDZ IS), Valsts zemes dienests (VZD). Pēc nepieciešamības, normatīvajos aktos noteikto kategoriju lietās, bāriņtiesa izmanto Iekšlietu ministrijas Informācijas centra informācijas sistēmu "Sodu reģistrs".

Bāriņtiesa, bez jau minētajiem pienākumiem bērna vai aizgādībā esošās personas personisko un mantisko interešu un tiesību aizsardzībā, pilda arī notariālo funkciju savā darbības teritorijā. Bāriņtiesas priekšsēdētāja izdara apliecinājumu un veic citus likumā noteiktos uzdevumus.

Pārskata gadā novada iedzīvotāji vērsušies bāriņtiesā, lai sastādītu un apliecinātu darījuma aktus, apliecinātu parakstus, pilnvaras, savu dokumentu kopijas, sagatavotu dokumentus zemesgrāmatai, un tml. Bāriņtiesas Apliecinājumu reģistrā izdarīti 176 ieraksti un iekasētā valsts nodeva par bāriņtiesas pakalpojumiem iemaksāta pašvaldības budžetā 1622,75 EUR apmērā. Bāriņtiesa nav atteikusies izdarīt nevienu apliecinājumu vai pildīt citas tās kompetencē esošas darbības.

Bāriņtiesa veido un uztur arhīvu atbilstoši Arhīvu likumam.

Pēdējo desmit gadu laikā būtiski ir pieauguši ar likumu bāriņtiesai uzliktie pienākumi. Tā grozījumi Civillikumā, Civilprocesa likumā, Bērnu tiesību aizsardzības likumā, Krimināllikumā, Kriminālprocesa likumā, likumā “Par iedzīvotāju ienākuma nodokli”, Bāriņtiesu likumā, MK noteikumos Nr.1037 “Bāriņtiesas darbības noteikumos”, Nr.157 “Nepilngadīgo personu atbalsta informācijas sistēmas noteikumi”, Nr.131 “Iedzīvotāju reģistrā iekļauto ziņu aktualizēšanas kārtība, u.c. kuri ir tapšanas stadijā. Paredz būtisku bāriņtiesu darbinieku apjomu un atbildības palielināšanos, bāriņtiesām aizstāvēt bērna vai aizgādībā esošās personas, personiskās un mantiskās intereses un tiesības.

Darba pienākumu pildīšanai bāriņtiesai ir nodrošināta nepieciešamā biroja tehnika un citi resursi. Tiek saņemts atbalsts no pašvaldības tehniskā nodrošinājuma atjaunošanai un uzlabošanai. Nepieciešamības gadījumā bāriņtiesa izmanto iespēju konsultēties ar pašvaldības speciālistiem.

Salas novada bāriņtiesas priekšsēdētāja

Jeļena Jefimova